

УТВЪРЖДАВАМ:

ГАЛИНА САКАРОВА

Директор на СУ „Трайко Симеонов“, град Шумен

Заповед № РД-06-29/15.09.2020 г.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИБИЩАВАНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

ВЪВЕДЕНИЕ

Уязвими са онези лица и групи, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката, и стават жертва или попадат в ситуация на риск от социално изключване. Причините за това са различни и разнообразни като: живот в крайна бедност или ниски доходи и материални лишения; социални и психологически фактори; недостъпна среда; здравни и възрастови проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование; отношение към тях, основано на предразсъдъци; липса, ограничен достъп или неадекватни услуги и т.н.

Уязвимите групи ученици имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението на СУ „Трайко Симеонов“ към тях е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности. За нас те са важна и пълноценна част от обществото и затова работим за тяхната социална интеграция и социално приобщаване.

В СУ „Трайко Симеонов“ уязвимите групи ученици се приемат като хора със способности и потенциал, а не като хора единствено с проблеми и ограничения.

НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)
- 2000 Европейската социална харта /ревизирана/;
- 1992 – Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея;
- 1970 – Международният пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права;

• Национална стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.

- Законът за предучилищното и училищно образование;
- Стандарт за приобщаващото образование.

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на учениците от уязвими групи, както и ефективното прилагане на училищни политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане”, осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот.

Изграждането на училищна програма за равен достъп до образование е подчинено на основните приоритети на МОН в посока:

Изграждане на образователна среда за:

- разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;
- разширяване на обхвата на институциите в предучилищното и училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.

Националната програма за равен достъп до образование и личностно развитие цели осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищната подготовка и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равноправно социално включване, пълноценна личностна реализация, участие в развитието на местните общности и страната.

В контекста на националните политики, законът за предучилищното и училищно образование възлага на педагогическия съвет в училище да изготви и приеме училищна програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи /чл. 263, ал.1, т.9/.

НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Стандарт за приобщаващото образование
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 - 2020)
- 2000- Европейската социална харта /ревизирана/;

- 1992 - Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея;

- Общински план за интеграция на ромите- прилагане на „ Областна стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация“ /2015- 2020/

- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013- 2020/

- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите /2012- 2020/

- Закон за защита от дискриминация

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи, както и ефективното прилагане на училищни политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане“, осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот.

Настоящият документ е изготвен от работна група на СУ „ Трайко Симеонов“ гр. Шумен. Документът има за цел да подпомогне дейността на учителите за предоставяне на равни възможности и приобщаване на учениците от уязвими групи.

АНАЛИЗ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА

През последните години в училището има все повече ученици от различни националности, различни вероизповедания, с различни традиции и културни норми, ученици със специални образователни потребности, което налага изграждането на един нов комплекс от умения за общуване, а така също и познания за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване, за толерантност към другите и към самите себе си. Срещата с различни хора и с различни култури често е трудна, но с известни усилия тя би могла да бъде особено обогатяваща и ползотворна. В училището се предприемат политики в областта на:

- интеркултурното образование;
- умението за общуване с представители на различни култури;
- съзнателно възпитаване на толерантно отношение.

Особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Създават се условия за достъпна качествена грижа за децата в училищна възраст, така че техните родители да могат да търсят възможности за образование или професионална реализация.

При децата в училищна възраст се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес.

Често се прави паралел между интеркултурното образование и образованието на деца със специални образователни нужди: и в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките пред приобщаването на различните са огромни.

Ключовата роля на образованието е за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване: ранното образование, достъпно за всички, независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.

Обхващането на всяко дете с увреждане в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование. В резултат от изпълнението на дейностите по изграждане на подкрепяща среда в училище нараства броят на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности, ресурсните учители и другите специалисти, които подпомагат интегрираното обучение.

ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

- Равен достъп и приобщаване на всяко дете
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация
- Съхраняване на етнокултурното многообразие

С цел продължаване на създаването на подкрепяща среда за обучението и възпитанието на децата със специални образователни потребности в училище, която да включва:

а/ достъпна архитектурна среда

б/ екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на децата

в/ диагностична и консултативна дейност

г/ учебно-технически средства и апаратура

д/ индивидуални образователни програми

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Пълноценна социализация на деца и ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от уязвимите групи.
3. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на учебния процес.
4. Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства.
5. Насърчаване и оказване на подкрепа на момичета от уязвимите групи, прилагане принципите за равнопоставеност на половете.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Провеждане на информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
2. Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.
3. Работа с родителската общност за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.
4. Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора като доброволци за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.
5. Осигуряване на допълнително обучение по български език за деца и ученици-билингви.
6. Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда.
7. Осъществяване на извънкласна работа, занимания по интереси и на организиран отход и спорт в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи.
8. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск.
9. Допълнителна работа с ученици със специални образователни потребности и ученици от уязвими групи, застрашени от отпадане и/или преждевременно напускане на училище.
10. Подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст.
11. Създаване на условия за развитие на талантливите деца с увреждания чрез насърчаване на техните творческите изяви.
12. Съвместна работа с НПО, културни институти, центрове за семейно консултиране за превръщане на училището в любимо място.
13. Изработване на проекти по европейски програми, насочени към приобщаване и комфортен микроклимат.
14. Възпитаване на уважение към традициите на другите чрез публично представяне на техните обичаи, включване на интеркултурни елементи в учебния процес, екипна работа при организацията на тези инициативи.
15. Възможност на учениците не само да учат в компютърните кабинети, а да използват техниката за сърфиране в Интернет / по определени правила/.
16. Чрез срещи и разговори с хора от уязвимите общности, които са успели, да се мотивират учениците да завършат средно образование.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

дейности	срок	отговорник	забележка
Определяне на координатор и членове на координиращия екип за организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие	16.09.2019 г.	директор	
Организиране на групи и клубове за занимания по интереси	постоянен	класни ръководители, учители	
Включване на учениците в организирани образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности	постоянен	класни ръководители, училищен психолог	
Дейности на училищната библиотека, свързани с изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация	постоянен	библиотекар	по повод важни дати и празници
Стимулиране участието на деца с изяви дарби в състезания и олимпиади	постоянен	учители	
Разглеждане на теми, свързани с превенция на насилието и тормоза	постоянен	класни ръководители	по програма, съобразена с графика за провеждане на Час на класа
Провеждане на обучения, свързани с превенция на агресията и тормоза и за развитие на толерантност във взаимоотношенията	постоянен	Училищен психолог, външни лектори	при необходимост и по програма, съобразена с графика за провеждане на Час на класа
Обсъждане на обобщената информация за индивидуалния напредък и необходимостта от конкретни мерки за обща подкрепа, изготвяне на индивидуални планове за действие	до 14 дни след подаване на анализа от класните ръководители	класни ръководители и координиращ екип	
Оценка на потребността от допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск, с хронични заболявания и тези с изяви дарби	При необходимост, не по-късно от 3 месеца от разпознаване на потребността от извършване на оценка	екип за личностно развитие, сформирани за конкретния случай	

Осъществяване на конкретна обща и допълнителна подкрепа, проследяване на напредъка, корекции в плана при необходимост	Оценка на напредъка за всеки три месеца	екип за личностно развитие, сформиран за конкретния случай	
Награждаване на ученици	постоянен	директор, заместник-директор АСД	при и по определен повод за поощрение
Кариерно ориентиране и консултиране	постоянен	Училищен психолог, външни кариерни консултанти	
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	постоянен	Външен логопед	
Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	постоянен	Училищен психолог	
Партньорство с родителите за справяне с проблемното поведение на децата им и приобщаване към средата на училището	постоянен	класни ръководители, координиращ екип	
Сформиране на екипи за допълнителна подкрепа	постоянен	координатор	при необходимост
Взаимодействие с Център за личностна подкрепа, Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, творчески и спортни клубове	постоянен	координатор	при необходимост

Настоящата програма е приета на Педагогически съвет, Протокол № РД-04-1/15.09.2020 г. и влиза в сила от 15.09.2020 г.